

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Навчально-науковий інститут бізнесу та інформаційних технологій
Кафедра українознавства

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Освітній рівень	перший (бакалаврський)	
Програма навчання	обов'язкова	
Галузь знань	07	Управління та адміністрування
Спеціальність	076	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Освітня програма	Економіка будівельного підприємства	
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття	
Індивідуальні та (або) групові завдання	підготовка до лекційних і практичних занять, виконання індивідуальних завдань, підготовка до іспиту	
Форми семестрового контролю	іспит	

Викладачі:

Соколова Любов Степанівна, к.і.н., доцент, доцент кафедри українознавства, 1310sokolova@gmail.com

В процесі навчання даної дисципліни студенти **ВИВЧАЮТЬ УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ ПРОЦЕС ТА УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ ЯК ЦІЛІСТЬ В ЇЇ ІСТОРИЧНИЙ ДИНАМІЦІ ВІД НАЙДАВНІШИХ ЧАСІВ ДО СЬОГОДЕННЯ, В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ І ЦИВІЛІЗАЦІЇ.**

Наприклад: 1) запам'ятати хронологію подій історії України та культури:

IV–III тис. до н.е.	Енеоліт, або мідно-кам'яний вік. Трипільська культура
VII – поч. III ст. до н.е.	Скіфський період
988	Офіційне запровадження християнства на Русі
1410, 15 липня	Грюнвальдська битва
1596	Берестейська церковна унія
1722–1794	Життя Г. Сковороди
1863	Валуєвський указ про обмеження видання книг і заборону навчання у школах українською мовою
1932–1933	Голодомор в Україні
1996, вересень	Введення в Україні національної грошової одиниці – гривні. Проведення грошової реформи

2) Володіти категоріально-понятійним апаратом історичної науки та культури: **Українізація** – політика державно-партійних органів УРСР у 20-ті і на початку 30-х років ХХ ст., спрямована на більш органічне впровадження радянсько-комуністичної ідеології в Україні силами національних кадрів і в доступній для місцевого населення формі.

3) орієнтуватися в історичних подіях та датах: **Андрусівське перемир'я** – угода між Росією і Польщею за спиною України, підписана 1667 р. Згідно цієї угоди Українська козацька держава поділялась на дві частини по Дніпру: Лівобережна залишалася у складі Росії, Правобережна, крім Києва, а також Білорусь переходили під владу Польщі. Запорізька Січ була під владою обох держав. Тим самим було санкціоновано роз'єднання української держави.

Передумовами для вивчення даної дисципліни є необхідні базові знання з історії України; набуття теоретичних знань та практичних навичок за такими дисциплінами: «Філософія»; «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Програмні результати навчання:

- здатність діяти відповідально та свідомо.
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

знати:

- основні поняття з тем історії України та культури;
- принципи та методи аналізу історії та культури;
- методологічні основи курсу «Історії України та української культури»: антропологічний, соціологічний, філософський, формаційний підхід до вивчення історії та культури;
- тлумачення історії в різні історичні періоди, внесок зарубіжних і українських учених (М. Грушевського, І. Крип'якевича, О. Субтельного та ін.) в її наукове обґрунтування;
- періодизацію історичних епох та подій за сферами діяльності людини в різні періоди: від найдавніших часів до сучасності;
- культурні цінності, їх значення в історії та сучасності;
- орієнтуватися в історичних подіях та датах;
- різновиди матеріальної та духовної культури;
- стилі матеріальної культури в різні історичні періоди;

володіти:

- історичними джерелами та науковою літературою з історії України та української культури;
- базовим категоріально-понятійним апаратом історичної науки та культури;
- методами і навичками культури мислення, вміння аргументовано, переконливо викладати власні погляди;

розуміти:

- історичний процес у його різноманітності і суперечливості, взаємозв'язку та взаємозалежності;
- соціально-економічний, політичний та культурний розвиток українських земель від найдавніших часів до сучасності, проблеми періодизації історії;
- системний зв'язок всіх складових культури – мистецтва, літератури, релігії, етнографії, матеріальної культури, наукового знання, усіх духовних цінностей культури України;

вміти:

- пояснювати значення історичних процесів в процесі гармонійного розвитку особистості та суспільства;
- робити висновки про категорії та основні поняття історії;
- пояснювати принципи та методи аналізу історії;
- усвідомлювати суть поняття «історія людства», його особливості розвитку на різних історичних етапах, проаналізувати сучасне трактування цього терміну інтерпретувати особливості національної культури українського народу, його духовні цінності та пріоритети;
- аналізувати культурний розвиток України в різні історичні епохи;
- аналізувати тенденції розвитку національної культури в контексті світового культурного процесу;
- робити висновки про відродження та перспективи розвитку української культури в умовах державної незалежності;
- визначати основні форми і напрями розвитку національної культури, види, стилі і жанри мистецтв.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№п/п	Назва тем	Кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	самостійна
Частина 1. Україна з найдавніших часів до початку XX ст.					
1.1	Тема 1 Вступ. Предмет і завдання курсу. Стародавні часи на території України	1			7
1.2	Тема 2 Київська Русь – першооснова української державності. Галицько-Волинське князівство. Культура Київської Русі	1	1		9
1.3	Тема 3 Українські землі у складі іноземних держав. Українська культура литовсько-польської доби (XIV – перша половина XVII ст.)	2	1		6
1.4	Тема 4 Українське козацтво (XV – перша половина XVII ст.). Національно-визвольна війна українського народу 1648–1657 рр. під проводом Богдана Хмельницького	1	2		6
1.5	Тема 5 Гетьманщина та її скасування (друга половина XVII – XVIII ст.). Українська культура козацької доби	1	2		6
1.6	Тема 6 Україна в складі двох імперій. Українське національне відродження XIX ст. Українська культура XIX ст.	2	2		6
Частина 2. Історія України та української культури XX – XXI ст.					
2.1	Тема 7 Соціально-економічна модернізація, політичні та культурні процеси в Україні на початку XX ст.	1	1		8

2.2	Тема 8 Українська національно-демократична революція 1917–1920 рр. Утворення Української держави	1	1		8
2.3	Тема 9 Україна у 20–30-х рр. ХХ ст. Українська радянська культура (20–30-і рр. ХХ ст.)	1	1		8
2.4	Тема 10 Україна в роки Другої світової війни (1939–1945). Українська культура воєнної доби	1	1		8
2.5	Тема 11 Україна й українська радянська культура (1945–1990 рр.)	2	2		6
2.6	Тема 12 Україна в умовах будівництва суверенної держави (90-і рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.). Культура незалежної України	2	2		8
	Всього	16	16		86

Критерії оцінювання та засоби діагностики

Мінімальний та максимальний рівень оцінювання щодо отримання «іспиту» за навчальною дисципліною «Історія України та української культури» складає 60 балів і може бути досягнений наступними засобами оцінювання:

Засоби оцінювання		Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
Вид контролю	Кількість у семестрі		
Контроль знань:			
<i>Поточний:</i> , в т.ч.:		36	60
- реферат	1	8	20
- усне опитування або письмовий експрес-контроль на практичних заняттях	кожне заняття	28	40
- виступ (доповідь) студентів при обговоренні питань на практичних заняттях	1		
- тестування	2		
- контрольна робота	1		
- участь у конференціях	1		
- підготовка та видання наукових публікацій (тези, статті)	1		
Підсумковий (семестровий) контроль знань - іспит	1	24	40
Всього		60	100

З дисципліни передбачено виконання **1 реферату**.

Реферат – короткий виклад змісту одного або кількох документів, наприклад, наукових статей з певної теми. Реферат є одним із перших видів науково-навчальних робіт, які виконують студенти в групі. Написання рефератів з проблем історії України є однією з форм підготовки до наукової роботи, самостійною роботою. В процесі підготовки реферату можна виділити декілька етапів: вибір теми та інформаційний пошук (пошук джерел і літератури), вивчення зібраних матеріалів, написання реферату і захист його на занятті. Розроблено 90 тем рефератів (на вибір студента). За темами реферати є проблемними та персоніфікованими, і це дає можливість значно оживити історію України. Особливі вимоги до реферату: змістовність, логічна послідовність викладу матеріалу,

лаконічність, органічний зв'язок викладу окремих питань.

Методичні рекомендації щодо виконання рефератів представлені в методичних рекомендаціях [12].

Два рази за семестр проводяться експрес контроль знань – **стандартизовані тести** (15 тестових питань), наприклад,

Виберіть одну правильну відповідь:

1.3 якою датою православна церква пов'язує введення християнства на Русі?

а) 945 р.; б) 988 р.; в) 1051 р.

2.Внаслідок Люблінської унії українські землі увійшли до складу:

а) Кримського ханства; б) Речі Посполитої; в) Московської держави; г) Великого князівства Литовського

3.Битва під Берестечком між військами Б. Хмельницького і Яна Казимира відбулася:

а) 18-30 травня 1649 р.; б) 18-30 червня 1651 р.; в) 18-30 червня 1652 р.

4. Культурний діяч, ідейний лідер ВАПЛІТЕ, який своїми творами започаткував літературну дискусію в Україні 1925-1928 рр.:

а) В. Винниченко; б) Г. Косинка; в) А. Головка; г) М. Хвильовий; д) Є. Плужник.

5.У якому таємному товаристві брав участь Тарас Шевченко?

а) «Південному товаристві»; б) «Північному товаристві»; в) «Товаристві з'єднаних слов'ян»; г) «Кирило-Мефодіївському товаристві»

Підсумковий контроль знань проводиться для студентів, що не змогли з будь яких причин набрати необхідну кількість балів, або для студентів, що бажають збільшити вже набрану кількість балів. Підсумковий контроль знань здійснюється у вигляді усної бесіди з викладачем (комісією викладачів) по тематиці навчальної дисципліни.

Інформаційне забезпечення

Основна література

1. Багацький В. В., Кормич Л. І. Історія України: підручник / В. В. Багацький, Л. І. Кормич. – Вид. третє, доп. і переробл. – К. : Алерта, 2015.
2. Бойко О. Д. Історія України: підручник / О. Д. Бойко. – 5-те вид., допов. – К. : Академвидав, 2014 (Серія «Альм-матер»).
3. Висоцький О. Ю. Історія української культури : навчальний посібник. – Дніпропетровськ : НМетАУ, 2014.
4. Історія української культури : курс лекцій / О. В. Ліхолат, П. А. Дігтяр, С. Ю. Босва та ін.; під заг. ред. д-ра іст. наук С. О. Костилюєвої. – К. : НТУУ «КПІ», 2016.
5. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / [О. М. Бут, М. І. Бушин, Ю. І. Вовк та ін.]; за заг. ред. д.і.н., проф. М. І. Бушина, д.і.н., проф. О. І. Гуржія; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси: ЧДТУ, 2016.
6. Історія української культури : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Греченко, К. В. Кислюк. – К. : Кондор, 2015.
7. Литвин В. М. Історія України : підручник. – 4-те, доопр. та допов. вид. – К. : Наукова думка, 2016.
8. Шейко В. М. Історія української культури : навч. посіб. / В. М. Шейко, В. Я. Білоцерківський. – К. : Знання, 2016.

9. Цубенко В. Л. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Історія України та української культури» (для студентів денної форми навчання). – Одеса: ОДАБА, 2016.

Допоміжні джерела інформації

Словники і довідники:

1. Кордон М. В. Історія української культури : навч. посіб. для студ. вузів / М. В. Кордон. – Л. : Магнолія, 2011.
2. Історія української культури : підручник / Л. В. Анучина, О. В. Бурлака, О. А. Лисенко та ін. – Х. : Вид-во «ФІНН», 2012
3. Історія української культури : навч. посіб. / О. Ю. Павлова, Т. Ф. Мельничук, І. В. Грищенко; за ред. О. Ю. Павлової. – К. : Центр учбової літератури, 2012
4. Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення: Хронологічний довідник. – 2-ге вид., доп., доопрац. – К. : Наукова думка, 2005.
5. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003.
6. Енциклопедія трипільської цивілізації: у 2 томах / за ред. М. Ю. Відейка. – К. : Укрполіграфмедіа, 2004.
7. Історія України: довідник / упоряд. : С. Крупчан [та ін.] / Крупчан (Упоряд.) Т. Крупчан (Упоряд.), О. Скопненко (Упоряд.), О. Іванюк (Упоряд.). – 5-те вид., перероб. і доп. – К. : Казка, 2010.
8. Історія України: Короткий тлумачний словник / Національний технічний ун-т України «Київський політехнічний ін-т» / О. А. Підлісна (відп. ред.) Олександр Васильович Лихолат (уклад.), Алла Олександрівна Лихолат (уклад.). – К. : Політехніка, 2004.

Опубліковані джерела:

1. Акт проголошення незалежності України: Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991 року // Голос України. – 1991. – № 165.
2. Баран В., Войтович Л., Грицак Я. Й., Зайцев О., Зайцев Ю. Д. Історія України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Юрій Сливка (відп. ред.). – 4-е вид. – Л. : Світ, 2003.
3. Голод 1921–1923 років в Україні: Збірник документів і матеріалів. – К., 1993.
4. Голод в Україні 1946–1947: Документи і матеріали. – К., Нью-Йорк, 1996.
5. Голодомор 1932–1933 років в Україні: документи і матеріали / Упоряд. Р. Я. Пиріг; НАН України, Ін-т історії України. – К.: Вид-дім «Києво-Могилянська академія», 2007.
6. Декларація про державний суверенітет України: Прийнята Верховною Радою Української РСР 16 липня 1990 р. – К., 1990.
7. Історія України. Документи. Матеріали. / Укладання, коментар В. Ю. Король. – К., 2002.

Додаткова література:

1. Галицько-Волинський літопис: Дослідження. Текст. Коментар / НАН України; Інститут історії України / М. Ф. Котляр (ред.) – К. : Наукова думка, 2002.
2. Гарасим Я. Нариси до історії української фольклористики : навч. посіб.– К. : Знання, 2009.

3. Гарін Б. Історія України. Навчальний посібник. – К. : Видавництво: «Центр учбової літератури», 2012.
4. Геноцид ХХІ століття / Всеукраїнське Об'єднання Інвалідів Чорнобиля та Війни «Відродження України»; Всеукраїнська народна чорнобильська партія «За добробут та соціальний захист народу» / Василь Михайлович Гладкий (підгот.). – К., 2004.

Інтернет-ресурси:

1. <http://exlibris.org.ua/> – Українська електронна бібліотека
2. <http://lib-gw.univ.kiev.ua/> – бібліотека ім. Максимовича КНУ ім. Т. Шевченка
3. <http://litopys.org.ua/> <http://litopys.kiev.ua/> – Літописи, історія, культура
4. <http://www.cossackdom.com/> – Козацтво ХV–ХХІ ст.
5. <http://www.filosof.com.ua/> – Інститут філософії ім. Г. Сковороди
6. <http://www.history.org.ua/> – Інститут історії України НАН України
7. <http://www.holodomor33.org.ua/> – Голодомор 1932–1933 років
8. <http://www.honchar.org.ua/> – Музей Івана Гончара (м. Київ)
9. <http://www.info-library.com.ua/> – Електронна бібліотека підручників
10. <http://www.inst-ukr.lviv.ua/> – Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича
11. <http://www.kplavra.kiev.ua/> – Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
12. <http://www.mundm.kiev.ua/> – Національний музей українського народного декоративного мистецтва (м. Київ)
13. <http://www.museum.lviv.ua/> – Львівський музей історії релігії
14. <http://www.nbu.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.